

Láska a nenávisť jsou slova hrozně jednoduchá a přitom velká. Chce se před nimi utíkat, ze studu. Jsou to slova, žel, dnes vyprazdňovaná. Slova se vyprazdňují, ztrácejí-li svou náplň jejich reálné modely, k nimž se vztahují.

Mám dojem, mám strach, že dnešní skutečnost — píše se o ní houfně jako o světě tzv. moderního člověka — neskýtá příliš příležitostí k pravým rozžhaveným láskám a tvrdým nenávistem.

Smíšené postoje převládají, v nich se otupují, mizí, rozmývají a degenerují původní kvality těch nejpůvodnějších, nejjednodušších postojů.

Jak milovat nebo nenávidět bytosti, které denodenně trpí schizofrenií? Co s vědomím, které se stalo klaunem sebe sama, vysmívajíc se tomu, co zároveň přijímá?

Paradox: již není velkých nositelů zla, vydražďujících k radikální revoltě. Zlo se nejen zmenšilo, ale také zmasovělo, jaksi zlidovělo: každému se z něho něčeho dostalo. Jako v přidělovém hospodářství. Maléry postihly kladné i záporné postavy. Říká se tomu — zase z té kašovitě zdvořilosti — deheroizace.

Ve státech blahobytu i láskychtivost a nenávisť se staly podřízenými složkami obecného nemocenského pojištění. Jsme pojištěni na všechno — a proti všemu.

Vládne středocestí. Středocestí nemiluje výstřelky. Silná hnutí klade do kanálů. Všimněte si, jak parádně uhýbá před každým riskováním/ ono myšlení, převařivší dialektiku do poskoků mezi dvěma latěmi: na jedné civí takový -ismus, na druhé onaký -ismus. Ty se, človče, nikdy s nimi nespustí!

Leč milování a nenávidění je zároveň krásné spouštění; něco se musí opustit, něco zvolit. A nejen to: také je třeba něco ze sebe vydat. Tomu druhému, těm druhým. Nelze chtít mzdu do ruky předem. Tady se — neplatí. A „platí-li“ se, pak sebou samým.

Co miluji? To, co není.

A co není? Nejsou hrdinové (mužský rod tu mýlí, jde i o ženy). Hrdinové nejsou vhodní. Vím to. Rušili by řády, navyklé úkoje. Jsou příliš sami a příliš svobodni, občan blahobytu by nikdy nevěděl, co mu udělají. Chtějí být totiž sami ze sebe činni, ne činěni. Nelze je přepočíst na výplody poměrů. Jaká hrůza: možná že by sami poměry dělali! Ale ti, kdož jsou již „v“ poměrech, nechtějí ven.

Hrdinové jsou dnes blázny; nelze je počítat k realistům. Bláhoví byli proto všichni ti, kdož lepili dohromady takřečené kladné hrdiny. Praví héroové by byli vždy mimo takové nadumané „klady“ a „zápory“.

Hrdinové se bili. Bijíce se, ničili. Existovali-li oni, někdo — proti nim — musil nebýt. Aby žili, usmrcovali. Láska k nim je tudíž zprostředkovaně láska k dobře rozdávaným — smrtím. Smrt těm, kteří si jí zaslouží!

[Rozumějte mi dobře: není to vyzvání k vraždám prostým (= sprostým) nebo zákeřným.]

Jsem-li u „smrti“, zjevuje se nenávisť. I ona je dnes antipodem lásky. I její skutečný objekt vlastně není.

Nenávidím tudíž, co není.

Ale to, co není, má aspoň své připlazivší se výhonky, krtičnaté a křivčinaté potomky. Nejsou hodni velké nenávisti. Co s oportunisty poměrů, co s lenivě rozloženými uživateli, co s mšicemi sociální? Ránu pěstí zaslouží snad nanejvýš ten, kdo si z těchto životních způsobů udělal výnosný materiál pro kazatelnu. Napřed na ni vyleze, a když sleze, tak třeba sám kysele pomekává. Těmto věčným revmatikům ducha se nakonec moc dobře žije.

I zastesklo se mi, naposled, po starých slavných dobách, kdy muž zrobivší si vlastnoručně pumu čekal trpělivě na kočár gubernátorův. Vrhł smrt a vsadil sebe.